

Extra aardappelteelt verkleint kans op aardappelmoehheid

Aardappels nekken aaltjes

Koos Vermue heeft begin mei alleen nog deze hoogresistente pootaardappelen in zijn voorkiemschuur staan. Ze worden geteeld als vanggewas om aardappelvogelcyste-aaltjes mee te bestrijden.

Koos Vermue sluit het risico op aardappelmoehheid zoveel mogelijk uit. Overal waar aardappelvogelcyste-aaltjes in zijn grond worden gevonden, lokt hij ze met een tussentijdse aardappelteelt. Door het vernietigen van dit vanggewas gaan de aaltjes dood.

De hoogwaardige pootaardappelen van Koos Vermue uit Hornhuizen staan dankzij het warme voorjaarsweer vroeg boven. Alhoewel een buitje regen welkom zou zijn, vinden de eerste scheuten netjes hun weg naar boven. Toch zit nog niet al het pootgoed in de grond. Enkele voorkiemzakken zijn in mei nog gevuld, en achterin de schuur doemen nog een paar stapels volle voorkieimbakjes op. Het zijn ondermaatse pootaardappelen met een hoge resistentie tegen aardappelvogelcyste-aaltjes. Na 10 mei poot de teler deze aardappeltjes met een uienplantmachine om aardappelvogelcyste-aaltjes te bestrijden. Jonge aaltjes (larven) die uit een cyste komen, worden aangetrokken door een wekstof die aardappelwortels

uitscheiden. Een cyste is het achterlijf van een dood, volwassen vrouwtje die gevuld is met larven. Als het gewas tijdig wordt vernietigd, gaan de aaltjes dood, voordat ze zich gaan vermeerderen. „Deze rassen hebben allemaal het resistentiecijfer negen“, vertelt Vermue. „Daarom ben ik niet bang dat aaltjes zich gaan vermeerderen.“ De ondermaat (0-28 mm) is niet echt geschikt voor pootgoed, maar kan prima als lokgewas fungeren.

Uienplantmachine

Vermue poot de aardappeltjes met een uienplantmachine. Hiermee komen ze in vijf rijen op anderhalve meter brede bedden te liggen met een onderlinge plantafstand

van achttien centimeter. „Op die manier is de beworteling optimaal, zodat de wortels zoveel mogelijk aardappelvogelcyste-aaltjes kunnen lokken.“ Vermue heeft de grond zodanig diep bewerkt met een paragrubber met daarachter een kopeg, dat de aardappelen goed diep kunnen wortelen. Dit deed hij op bouwvoordiepte: „Cysten bevinden zich hoofdzakelijk tot die diepte“, legt de teler uit.

Vanggewas als tussenteelt

Het aardappelvogelcyste-aaltjes teelt Vermue op een stuk land waar de cyste-aaltjes zijn gevonden en waar hij het volgende jaar pootgoed gaat telen. De pootaardappelen worden op het bedrijf in een rotatie van 1 op

3 geteeld. Om het vanggewas als tussenteelt te mogen verbouwen, vraagt hij ontheffing aan bij het Productschap Akkerbouw en meldt hij de maatregel bij de nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit (nVWA).

Hieraan zijn bepaalde voorwaarden verbonden. Eén daarvan is dat het gewas uiterlijk veertig dagen na het poten en uiterlijk op de langste dag (21 juni) wordt doodgemaakt met Roundup. De aaltjes worden actief bij een bodemtemperatuur vanaf 12 graden: „Een hogere bodemtemperatuur werkt beter.” Om zo veel mogelijk warme dagen mee te kunnen pakken, poot de teler uiterlijk op 12 mei. Om goed te weten waar de cysteaaltjes in de grond zitten, laat hij zijn percelen om de drie jaar intensief bemonsteren. Bij een voldoende hoge bodemtemperatuur worden de aaltjes goed gelokt. Wanneer het gewas vernietigd wordt gaan de cysten dood en hoort het land schoon te zijn voor de pootgoedteelt van het jaar erop.

Wisselende resultaten

Vermue past deze bestrijdingsmethode voor aardappelpcystealtjes voor het derde jaar toe. De afgelopen twee jaren liep het resultaat uiteen van nul tot honderd procent. In het eerste jaar bleek het resultaat zeer goed: „We bestreden honderd procent van de populatie.” Terwijl een bodemonderzoek op aaltjes vóór de bestrijding een besmetting van nul tot tien cysten per 200 milliliter grond toonde, toonde onderzoek ná de bestrijding alleen dode cysten aan.

Maar dat het ook anders kan, ervoer Vermue vorig jaar. Toen werd er geen enkel aaltje bestreden. De bodemtemperatuur lag in het voorjaar nog te laag, waardoor de aaltjes zich niet lieten lokken. De akkerbouwer nam regelmatig telefonisch contact op met de nVWA om uitstel van de uiterlijke vernietigingsdatum aan te vragen. Dat lukte echter niet. Net rondom de langste dag sloeg het koude weer om en werd het warmer. „Als we de aardappelen toen een week of tien dagen later hadden mogen doodspuiten, was het effect goed

geweest.” Vermue zou daarom graag zien dat het teeltseizoen van het vanggewas bij koud weer verlengd wordt.

Geen graansaldo

Na het vernietigen van het vanggewas teelt Vermue alleen nog een groenbemester. Voor het zaaien van graan is het te laat en voor groente voorziet de Groninger een moeilijke afzet. Dit betekent dat hij een graansaldo mist tijdens de teelt van het vanggewas. „Van onze grond oogsten we gemiddeld tien ton graan per hectare. Bij een uitbetalingsprijs van 23 cent per kilo is dat bruto 2.300 euro. Als je daar 800 euro vanaf trekt voor de teeltkosten, inclusief arbeid, kom je uit op 1.500 euro. Dat lopen we mis.”

Toch heeft Vermue dit over voor het bestrijden van de aardappelpcystealtjes: „De schade die we lijden bij een besmettingsverklaring van aardappelmoeheid is vijf tot tien keer zo hoog. In dat geval moet je de pootgoedteelt in ieder geval een jaar uitstellen op het besmette land. Wij leveren Spunta pootaardappelen in de klasse S op de vrije markt. Hier proberen we een maximale winst uit te halen en het risico van aardappelpcystealtjes te beperken.”

Geen andere optie

Vermue ziet geen alternatief in andere bestrijdingsmethoden. Drie jaar geleden ondervond hij problemen bij een chemische grondontsmetting. „In het seizoen na de grondontsmetting was de afwatering heel slecht”, vertelt de akkerbouwer. „Sommige plekken waren zo nat dat een deel van mijn uien zijn verrot. Wij hebben slempgevoelige gronden waardoor een goede structuur en veel bodemleven belangrijk is. Bij een chemische grondontsmetting verdwijnt tachtig tot negentig procent van het bodemleven, terwijl onze grond al arm is aan bodemleven. Voor een goede afwatering zijn bijvoorbeeld wormen essentieel, die maken goede afwateringsgangen.”

Ook de grondbewerking – met een spitinjecteur – tijdens het chemisch ontsmetten deed volgens Vermue afbreuk aan de structuur van zijn bodem. „Deze bewerking laat een te fijne structuur achter. Bovendien is de werking van een chemische grondontsmetting slechts zestig procent. Daar waar zes cysten in de grond zitten, bestrijd je er vier. Met de twee cysten die nog in leven blijven, heb je een besmettingsverklaring voor aardappelmoeheid.”

Nieuwe methode

Vermue volgt de alternatieve bestrijdingsmethode waarmee akkerbouwers Frank en Anton de Schutter uit Vierhuizen aardappelpcystealtjes bestrijden. Dit doen zij met een combinatie van het telen van de groenbemester bruine mosterd en inundatie. Voor de bloei werkt De Schutter de mosterd onder de grond. Door het land vervolgens 12 weken onder water te zetten (met behulp van dijken om het perceel) gaan de aaltjes dood. Frank de Schutter: „Bij bruine mosterd komen er glucosinaten vrij bij een zuurstofloze vertering. Dit zijn stoffen die aaltjes vernietigen. Planten van de Brassica familie –waaronder kool en bruine mosterd– bevatten deze stoffen.

Dit jaar wordt het resultaat van de bestrijdingsstrategie in samenwerking met Agrifirm Plant en PPO onderzocht. Het Productschap Akkerbouw financiert het onderzoek. Wellicht wordt de maatregel vervolgens als erkende bestrijdingsmaatregel opgenomen. De Schutter verwacht een bestrijding van 100 procent. Vermue ziet hier wellicht een bestrijdingsmaatregel in om op zijn eigen bedrijf toe te passen: „Als deze manier van aardappelpcystealtjes bestrijden altijd goed werkt, lijkt het me een goede optie. Dan hoeft ik voor een goede bestrijding niet afhankelijk te zijn van een warme bodemtemperatuur in het voorjaar. Helemaal met de strengere controle op cysteaaltjes sinds het nieuwe AM-beleid van vorig jaar blijf ik extra alert.” ■

Doodspuiten met Roundup Max

Voor of op de langste dag van het jaar vernietigt Vermue de tussenteeltse aardappelteelt met Roundup Max. Dit middel bevat een hogere concentratie glyfosaat (450 gram per liter) dan 'normale' Roundup (360 gram per liter). „Ik pas Roundup Max toe omdat het ook de eventueel gevormde knolletjes bestrijdt. Tenminste, dat is het advies van mijn bestrijdingsmiddelleverancier.”

Twee jaar geleden had het vanggewas knolletjes gevormd. Vermue merkte dat dit middel het merendeel van de knolletjes bestreed. Doordat er al knolletjes waren gevormd, kwam er het volgende jaar toch nog wat opslag van aardappelen op het land. Vermue probeert daarom bij knolvorming zijn vanggewas niet te laat te vernietigen.

Bedrijfsgegevens

Koos Vermue runt het bedrijf in Hornhuizen in maatschap met echtgenote Ina Kolhorn en broer Wim Vermue. De hoofdtak bestaat uit pootaardappelen van het ras Spunta (21 hectare) en Gloria (5 hectare). Spunta is een vatbaar ras voor aardappelpcystealtjes en Gloria is enkel resistent tegen Globodera Rostochiensis. Dit jaar neemt het aardappelvanggewas drie hectare in. Het bouwplan bestaat verder uit zaaiuien (7 hectare), suikerbieten (7 hectare) en tarwe (37 hectare). De lichte zavelgrond heeft een afslibbaarheid van 12 tot 25 procent.

